

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Vaughan Gething AC/AM
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-865
Ein cyf/Our ref KW/05655/19

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Caerdydd
CF99 1NA

Government.Committee.Business@llyw.cymru

4 Ebrill 2019

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr ynghylch Deiseb P-05-865: Dylid gwarantu bod dewisiadau sy'n seiliedig yn llwyr ar blanhigion ar bob bwydlen y sector cyhoeddus, i ddiogelu hawliau figaniaid ac er budd ein hiechyd, yr amgylchedd ac anifeiliaid. Gan fod hwn yn fater sy'n ymwneud â'r portffolio addysg a'r portffolio iechyd a gwasanaethau cymdeithasol, ymateb ar y cyd yw hwn.

Daeth *Rheoliadau Bwyta'n Iach mewn Ysgolion (Gofynion a Safonau Maeth) (Cymru) 2013*¹ ("y Rheoliadau") i rym ar 2 Medi 2013 ac maent yn gymwys drwy Gymru gyfan. Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu hategu gan ganllawiau statudol² sy'n dwyn pwysau cyfreithiol.

Diben y Rheoliadau yw sicrhau bod plant yn ysgolion Cymru yn cael cynnig prydau maethlon cytbwys. Er bod y Rheoliadau'n ymdrin â'r mwyafrif, sy'n bwyta popeth yn eu deiet, nid yw plant sy'n llysieuwyr ac yn figaniaid yn cael eu heithrio.

Mae'r canllawiau statudol yn egluro y dylai ysgolion sicrhau bod diodydd soya, ceirch neu reis yn cael eu darparu i ddisgyblion figan yn lle llaeth (er nad yw llaeth reis yn cael ei argymhell i ddisgyblion sy'n iau na phump oed). Hefyd, gellir gwneud cais am gynhyrchion wedi'u gwneud o geirch neu gnau i blant a gall y rhiant neu ofalwr ddod â'r rhain i mewn, er na ddylai'r cynnyrch fod wedi'i felysu a dylai fod wedi'i gyfnerthu â chalsiwm.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r canllawiau statudol yn nodi bod rhaid i awdurdodau lleol gael rhesymau clir a chyfiawn dros eu hanwybyddu a pheidio â darparu dewisiadau eraill i figaniaid. Byddai angen i amgylchiadau pob achos gyfiawnhau rheswm digon da i'r awdurdod lleol wyro oddi wrth y canllawiau statudol.

Mae'r Rheoliadau hyn wedi bod yn eu lle ers 5 mlynedd bellach ac mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwymo i'w diweddarau. Byddwn yn ystyried yr ymchwil a'r wybodaeth ddiweddaraf am safonau maeth wth fynd ati i'w diweddarau. Yn y cyfamser, byddwn yn parhau i weithio gyda swyddogion iechyd yn Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, awdurdodau lleol a rheolwyr arlwygo ysgolion er mwyn sicrhau bod bwyd a diod a ddarperir yn ein hysgolion yn parhau i wneud cyfraniad iach a phwysig at ddeiet plant a phobl ifanc.

O ran ysbytai GIG Cymru, mae Safonau Arlwygo a Maeth Cymru Gyfan (2011) yn pennu'r cynnwys maethol sydd ei angen er mwyn darparu ar gyfer anghenion amrywiol cleifion mewn ysbytai. Er mwyn cefnogi'r gwaith o weithredu'r safonau hyn, cydweithiodd arlwygwyr a deietegwyr er mwyn creu Fframwaith Bwydlenni Ysbytai Cymru Gyfan, a gafodd ei lansio ddiwedd Ionawr 2013. Mae'r fframwaith hwn yn cynnwys cronfa ddata sydd â 150 o ryseitiau a bwydlenni sampl safonol, sydd wedi'u hasesu o ran maeth. Mae'r wefan sy'n ategu'r fframwaith yn cynnwys cynhwysion, manyleb y cynnyrch a chod alergedd er mwyn sicrhau bod yr wybodaeth yn gywir ac yn hygyrch. Mae'r bwydlenni'n cynnwys bwyd llysieuol a figan.

Mae ymarfer cwmpasu'n cael ei gynnal ar hyn o bryd i nodi'r meysydd sydd angen eu diweddarau yn y Safonau Arlwygo a Maeth ar gyfer cleifion mewn ysbytai.

O ran gwasanaethau cartrefi gofal (sy'n cynnwys cartrefi nyrsio a chartrefi plant) mae *Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017* ("Rheoliadau 2017"), yn gosod gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol y gwasanaethau hyn, gan gynnwys gofynion sy'n ymwneud â dewis deietegol unigolyn. Mae'r gofynion hyn yn gymwys i'r holl wasanaethau, ni waeth a ydynt yn gweithredu yn y sector cyhoeddus, y sector gwirfoddol neu'r sector annibynnol. Yn benodol, mae Rheoliadau 2017 yn pwysleisio'r angen i staff wrando ar yr hyn sy'n bwysig i unigolion ac i gynllunio eu gofal mewn ffordd sy'n ystyried eu safbwyntiau, eu dymuniadau a'u teimladau. Byddai hyn yn cynnwys rhoi ystyriaeth i ddewisiadau deietegol yr unigolyn.

Gobeithio y bydd yr wybodaeth hon o help i chi.

Yn gywir,

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Vaughan Gething AC/AM
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau
Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

1: www.legislation.gov.uk/wsi/2013/1984/contents/made

2: <https://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/160226-healthy-eating-maintained-schools-en-v2.pdf>